

DET KONGELIGE KOMMUNAL-
OG MODERNISERINGSDEPARTEMENT

Distrikts- og digitaliseringsministeren

Stortinget
Kommunal- og forvaltningskomiteen
0026 OSLO

Deres ref

Vår ref

Dato

21/1443-3

23. mars 2021

Dokument 8:120 S (2020-2021) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Per-Willy Amundsen, Helge André Njåstad, Hanne Dyveke Søttar, Bengt Rune Strifeldt og Kjell-Børge Freiberg om å trekke Norge fra ILO-Konvensjon nr. 169, oppheve Finnmarksloven og nedlegge Sametinget

Jeg viser til brev av 2. mars 2021 om ovennevnte representantforslag om å trekke Norge ut av ILO-konvensjon nr. 169, nedlegge Sametinget, oppheve Finnmarksloven og avvikle forvaltningsområdet for samisk språk. Det er av flere grunner ikke aktuelt for regjeringen å følge opp representantforslaget, og jeg vil her peke på følgende:

I tråd med Grunnloven § 108 har regjeringen som mål å legge forholdene til rette for en levende samisk kultur, levende samiske språk og samiske næringer for fremtiden. Dette har stor betydning for det samiske folket, men også for oss som tilhører majoritetsbefolkningen. Den samiske kulturen gjør vår felles kultur rikere, og det er noe vi skal ta vare på. Men en levende samisk kultur, språk og samfunnsliv er ikke noe som kommer av seg selv. Sametinget gjør selv en viktig innsats i så måte, og er i tillegg regjeringens viktigste premissleverandør og dialogpartner i samepolitiske spørsmål.

Representantene hevder at Sametinget ikke har vært nyttig for utvikling av regionen. Dette stiller jeg meg uforstående til. I en distriktpolitisk sammenheng har Sametinget hatt en viktig rolle for regionen. Det bør være velkjent at stabile arbeidsplasser på små steder genererer vekst i næringsliv, kulturliv og samfunnsliv.

Sametingets hovedkontor ligger i Karasjok kommune, som er del av det tynnest befolkede området i hele Norge. Innbyggertallet i Finnmark har stagnert eller vært nedadgående over

lengre tid. Sametinget er en attraktiv og stabil arbeidsplass som tiltrekker seg høyt kompetente mennesker fra hele landsdelen. Sametinget bidrar dermed til å heve det generelle kompetansenivået lokalt og regionalt. I tillegg til egen virksomhet, støtter Sametinget også opp under nærings- og kompetanseutvikling i de samiske områdene. Attraktive arbeidsplasser i distriktene gjør at ungdom som reiser ut for å utdanne seg, flytter hjem igjen etter endt utdanning.

Det er viktig å påpeke at Sametingets valgmanntall ikke er en definisjon på hvem som er samer, men at det er et valgmanntall for Sametinget. Kriteriene for å kunne melde seg inn samemanntallet er dels av objektiv, og dels av subjektiv karakter. Det er viktig og bra at Sametinget har tilstrekkelig representativitet blant det samiske folket, og at Sametinget består av samer og velges av samer.

Representantene synes også å mene at bevilgningen til Sametinget, som i år utgjør 539 mill. kroner, kun går til drift av tinget. Jeg finner grunn til å understreke at Sametinget fordeler en betydelig andel – over 60 prosent – videre til ulike formål.

Jeg er videre uenig i representantenes påstand om at Norge bruker ILO-konvensjon nr. 169 om urfolk og stammefolk i selvstendige stater for å "legitimere samiske særrettigheter". Representantene bruker begrepet "særrettigheter" som noe negativt, som om noen har fått eksklusive privilegier. Samene er en tallmessig liten minoritet i Norge, og det er nødvendig og viktig at majoritetssamfunnet sørger for at det samiske folket får reell likebehandling. Det gjør vi ved positive tiltak. Målet er ikke "særrettigheter", men like rettigheter og like muligheter. På den måten kan vi oppnå reell likebehandling.

Forslagsstillerne sier de tar sterk avstand fra forskjellsbehandling. FNs organer for konvensjonsovervåking har gjort det helt klart at positiv forskjellsbehandling for å oppnå reell likhet, *ikke* er diskriminering. Det er den diskriminerende forskjellsbehandlingen som er forbudt.

Jeg minner også om at vi har egne konvensjoner blant annet for kvinner og barn, mot rasediskriminering, for nasjonale minoriteter – og altså for urfolk. Konvensjonene gjelder side om side, og det er vår oppgave å sørge for at norsk rett og praksis er i tråd med alle våre folkerettslige forpliktelser.

Hovedprinsippet i ILO-konvensjon nr. 169 er at urfolk har rett til å bevare og videreutvikle sin egen kultur, og at myndighetene har plikt til å treffe tiltak for å støtte dette arbeidet. Dette er sentrale elementer i regjeringens samepolitikk – uavhengig av ILO-konvensjonen. Sentrale deler av forpliktelsene i ILO-konvensjonen følger også av andre konvensjoner Norge har ratifisert, som for eksempel FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter, særlig dens artikkel 27. Det er ikke aktuelt for regjeringen å gå bort fra de forpliktelsene vi har påtatt oss ved å ratifisere disse to konvensjonene.

Vurderingene av ILO-konvensjonens bestemmelser var også sentrale i arbeidet med Finnmarksloven, og vil være det i det videre arbeidet med oppfølgingen av

Samerettsutvalget II (NOU 2007: 13). Regjeringen har heller ingen planer om å foreslå å oppheve Finnmarksloven og avvikle Finnmarkseiendommen. Jeg minner om at Finnmarksloven ble vedtatt av et stort og tværrpolitisk flertall i Stortinget etter anbefaling fra både Sametinget og Finnmark fylkesting. Loven har dermed en trygg demokratisk forankring.

For øvrig understreker jeg at Finnmarksloven er etnisk nøytral på individnivå, den enkeltes rettsstilling er *ikke* avhengig av hvilken etnisk tilhørighet man har. Det er bruken som teller – ikke brukerens etniske tilhørighet. Alle innbyggerne i Finnmark har rett til å utnytte naturressurser på Finnmarkseiendommens grunn. Også de som er bosatt utenfor Finnmark, har en lovbestemt adgang til jakt og fiske. Loven inneholder også noen garantier for at det tas tilstrekkelig hensyn til samiske interesser før det fattes vedtak som kan ha betydning for samisk kultur, reindrift og liknende i utmarksområder.

Forvaltningsområdet for samisk språk er helt sentralt for å opprettholde og videreutvikle samiske språk. Erfaringen har vist at innlemmelse i forvaltningsområdet for samelovens språkregler, har styrket de samiske språkene. Regjeringen mener det er viktig å etablere og bevare tospråklige samfunn der hvor det er mulig.

Jeg kan på denne bakgrunn ikke se at de forslag representantene her foreslår, kan gjennomføres uten å komme i konflikt med Grunnloven § 108. Forslagene går også på tvers av hovedgrunnlaget for regjeringenes samepolitikk, som har hatt støtte fra et bredt flertall på Stortinget.

Med hilsen

Linda Hofstad Helleland